

Raadsinformatiebrief

Aan:	de leden van de raad
Van:	het college
Datum:	4 juni 2019
Onderwerp:	motie -Beleidsplan samen armoede en schulden aanpakken
Doel:	ter afhandeling van de hierboven genoemde motie
Aanleiding:	motie babs nr. 301
Aard informatie:	Informatief openbaar

Aanleiding

In uw vergadering van 19 februari 2019 heeft u een motie aangenomen over het rentepercentage van de sociale leningen van de Kredietbank Nederland.

U heeft ons opgeroepen om:

- de consequenties in beeld te brengen van een verlaging van de rente;
- vóór het zomerreces met een voorstel naar de raad te komen.

Inleiding

Wij hebben op 19 februari het beleidsplan Samen armoede en schulden aanpakken met u besproken. In het plan staan de accenten die wij de komende jaren willen leggen. Belangrijk onderdeel is preventie en vroegsignalering van schulden. Op verschillende manieren willen wij mensen in beeld krijgen waar betalingsachterstanden of andere financiële problemen dreigen. Bij voorkeur voorkomen we dat mensen in een kwetsbare financiële situatie een lening afsluiten bij de Kredietbank en gaan we met deze inwoners in gesprek. Uw zorg om de hoogte van de rente die het afsluiten van een lening bij de Kredietbank met zich meebrengt, delen wij. Hieronder vindt u onze analyse en de conclusies die wij hieraan verbinden.

Informatie

Op dit moment hebben 129 huishoudens in Heusden een lening van de Kredietbank Nederland¹.

Dit aantal is als volgt onder te verdelen:

- 85 huishoudens hebben een lening voor stoffering en inrichting van hun woning;
- 27 huishoudens hebben een lening voor de sanering van hun schulden;
- 17 huishoudens hebben zelfstandig een persoonlijke lening afgesloten.

Hieronder per groep een toelichting op de aard van de lening en hoe een eventuele renteverlaging uitpakt.

Lening stoffering en inrichting woning

Van de 85 huishoudens is het gros statushouder. Statushouders die zich in de gemeente Heusden vestigen kunnen een lening afsluiten voor het stofferen en inrichten van het huis. Daarnaast is er nog een kleine andere groep die een lening voor woninginrichting afsluit. Hierbij is te denken aan ex-zwervers, ex-gedetineerden, mensen die uit een echtscheiding komen of jongeren.

Deze lening wordt afgesloten via Baanbrekers. Baanbrekers hanteert voor stoffering en inrichting van een woning normbedragen gerelateerd aan de omvang van het huishouden. Bij ieder huishoudtype liggen de kosten van rente en aflossing hoger dan wat iemand op basis van zijn uitkering kan aflossen. Het meerdere dat niet uit de aflossingscapaciteit kan worden betaald, draagt Baanbrekers bij in de vorm van bijzondere bijstand.

¹ In de beantwoording van de eerdere vragen van DMP eind januari 2019 zijn helaas onjuiste aantallen opgenomen. Daarin wordt gesproken over in totaal 300 leningen. In deze memo zijn de juiste aantallen genoemd.

Effect verlaging rentepercentage

Een verlaging van het rentepercentage heeft voor deze groep geen financieel effect. Ook als de rente wordt verlaagd dan wel op 0% wordt vastgesteld, is het voor deze groep niet mogelijk op eigen kracht de aflossing te voldoen en zal er altijd sprake zijn van een bijdrage vanuit de bijzondere bijstand. Wel leidt renteverlaging tot een lager bedrag aan bijzondere bijstand. Echter, omdat een verlaging van de rente ook voor rekening van de gemeente komt, levert een wijziging in de rente in deze situaties voor de gemeente geen financieel voordeel op. In een enkel geval wordt de lening afgesloten voor alleen een koelkast of een wasmachine. In die situatie betaalt de inwoner wel zelf de rente en de aflossing. Dan heeft renteverlaging wel het effect dat de lening goedkoper wordt.

Saneringskrediet

Een saneringskrediet is een vorm van een schuldregeling. Bij een saneringskrediet kijkt de Kredietbank Nederland naar de aflossingscapaciteit van een schuldenaar over 3 jaar tijd. De bank kan dit bedrag – evenredig verdeeld - als voorstel aanbieden aan de schuldeisers. Het is altijd een percentage van de totale schuld. Gaan de schuldeisers hiermee akkoord, dan kan er ter hoogte van dat bedrag een lening worden afgesloten. Het bedrag van de lening komt dan in één keer ten goede aan de schuldeisers.

Effect verlaging rentepercentage

Het verlagen van de rente heeft geen financieel effect voor de schuldenaar. In deze situatie komt de renteverlaging alleen ten goede aan de schuldeisers. Bij een verlaging van de rente blijft er een hoger bedrag over voor de aflossing van de schuld en krijgen de schuldeisers daarmee een hoger bedrag. Omdat de gemeente de kosten draagt van de renteverlaging, draagt zij op die manier bij aan de aflossing aan de schuldeisers.

Overige kredieten

Een groep van 17 huishoudens heeft zelf een lening afgesloten en is getoetst op grond van de criteria van de Kredietbank. Als we kijken naar het profiel van deze groep, dan ligt de leeftijd tussen 28 en 67 jaar en is er een gelijkmatige verdeling tussen de verschillende leeftijdscategorieën. De twee grootste doelen die mensen benoemen bij het afsluiten van de lening is het aflossen van schulden en verhuis- en inrichtingskosten.

Vanwege de Autoriteit Financiële Markten is het niet toegestaan om deze groep actief te benaderen voor nader onderzoek of met een hulpaanbod.

Effect verlaging rentepercentage

Verlaging van de rente kan voor deze situaties het effect hebben dat mensen meer lenen, omdat de aflossingsruimte stijgt. Ook kunnen mensen besluiten een lagere lening af te sluiten. Voor de huidige groep van 17 is dit effect niet aan de orde, die lening loopt al.

Kosten en consequenties renteverlaging

Wanneer gekozen wordt voor renteverlaging, brengt dit extra kosten mee voor de gemeente. De Kredietbank Nederland heeft hiervoor een berekening gemaakt. Kosten variëren van € 94 (bij een rentepercentage van 2%) tot € 119 (voor een rentepercentage van 0%) per jaar. Bij een lening van 3 jaar kost een renteverlaging inclusief eenmalige kosten € 381 tot € 456.

Een keuze voor een renteverlaging is van toepassing op alle leningen.

Dat betekent dat de totale kosten, over een periode van 3 jaar, voor de gemeente op basis van het huidige aantal leningen liggen tussen € 49.000 en € 59.000.

Het grootste aantal leningen wordt gebruikt voor de stoffering en woninginrichting voor groepen inwoners die zelf niet het gehele bedrag aan rente en aflossing kunnen voldoen en daarvoor in aanmerking komen voor een deel bijzondere bijstand. Daarnaast is er een kleinere groep die door het afsluiten van een lening hun schulden kan regelen.

Voor deze groepen heeft een renteverlaging geen enkel effect voor de inwoner.
Voor rond de 15% van de leningen geldt dat een renteverlaging wel effect zal hebben.

Op basis van bovenstaande analyse komt een bedrag tussen de € 42.000 en € 50.000 *niet* ten goede van de inwoner die de lening afsluit.

Conclusie en vervolg

Wij hebben in onze vergadering van 4 juni besloten niet te kiezen voor renteverlaging. Dit besluit onderbouwen we als volgt:

De kosten die renteverlaging met zich meebrengt, komen voor het overgrote deel niet ten goede aan de betreffende inwoners zelf. Het lijkt daarmee niet de juiste manier om mensen die een sociale lening nodig hebben en die baat hebben bij een lagere rente te ondersteunen.

We zijn ons terdege bewust dat er met deze keuze een groep van 20 huishoudens de huidige rente blijven betalen voor een lening. We zoeken naar andere manieren om deze groep in beeld te krijgen en te kijken op welke wijze wij deze groep kunnen ondersteunen. Hopelijk vormt de hoogte van de rente een drempel om een lening af te sluiten en geeft het een prikkel bij het zoeken naar andere vorm van hulp. We moeten namelijk niet uit het oog verliezen dat de kosten voor aflossing – ongeacht de hoogte van de rente - de component is die het hardst drukt op de portemonnee. Op zich is het altijd wenselijker om geen lening af te sluiten, omdat dit het risico op schulden bij een toch al financieel kwetsbare groep verder verhoogt.

We verzoeken de Kredietbank Nederland nadrukkelijk om de inwoners van Heusden te informeren over de mogelijkheden binnen onze gemeente. Ook bij het afsluiten van nieuwe leningen vragen wij hen onze inwoners beter te informeren over de mogelijkheden binnen de gemeente om zo te voorkomen dat mensen een lening afsluiten en te stimuleren dat mensen eerst andere wegen te bewandelen.